

ပုဒ္ဒန္တသာသာအခြေခံမှတ်စု

လက်စွဲကျမ်း

ပန်းတောင်း ဇမောင် စုဆောင်းသည်

ဦးခင်မောင် (ဓမ္မာစရိယ) တည်းဖြတ်သည်

စာပေလောက ပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ် - ၁၇၃ / ၃၃ လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

၃

ဖြန့်ချိရေး

ဓမ္မသဘင်စာပေတိုက်
အမှတ် ၃၇၊ ၃၈ လမ်း၊ ရန်ကင်းမြို့။

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာမူ ခွင့်ပြုချက် အမှတ် [၅၀၂]
မျက်နှာဖုံး ခွင့်ပြုချက်အမှတ် [၃၀၂]

မျက်နှာဖုံးပန်းချီ
ဦးမြင့်မောင်

.....

မျက်နှာဖုံးရိုက်
စာပေလောက

.....

စာအုပ်ချုပ်
ကိုမြင့်

.....

စောင်ရေ
(၂၀၀၀)
ပထမအကြိမ်

.....

ထုတ်ဝေလ
နိုဝင်အာ၊ ၁၉၈၄

တန်ဖိုး - ၄ကျပ်

ဒေါ်မေကြည်ဦး၊ အင်းဝထွန်းစာပေ (၀၅၈၆)၊ အမှတ် ၃၀၃၊
၁၂ လမ်း၊ ၁၀ ရပ်ကွက်၊ တောင်ဥက္ကလာပမြို့နယ် ထုတ်ဝေ၍
ဒေါ်ခင်လှ၊ စာပေလောကပုံနှိပ်တိုက် (၀၁၅၇၈)၊ အမှတ် ၁၇၃
၃၃ လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့ မှ ရိုက်နှိပ်သည်။

၁၇၀၆

ဗုဒ္ဓဘာသာ အခြေခံ မှတ်စု
လက်စွဲကျမ်း

ပန်းတောင်း ဇမ္ဗောဇီ

ပြုစု၍

ဓမ္မာစရိယ ဦးခင်မောင် တည်းဖြတ်သည်

မာတိကာ

(က)

၁။ ကံသုံးပါး	....	၁
၂။ ကပ်သုံးပါး	....	၂
၃။ ကိလေသာဆယ်ပါး	....	၂

(ခ)

၄။ ခင်ပွန်းကြီးဆယ်ပါး	....	၃
၅။ ခန္ဓာငါးငါး	....	၄

(စ)

၆။ စကားခြောက်ခုနိုး	....	၄
၇။ စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်	—	၅
၈။ စိတ်တရာ့နှစ်ဆယ့်တစ်	....	၅

(တ)

၉။ တရားဂုဏ်တော်ခြောက်ပါး	....	၆
--------------------------	------	---

(၈)

၁၀။ ထိခြင်းငါးပါး ၆

(၉)

၁၁။ ဒဏ်ဆယ်ပါး ၈

၁၂။ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး ၈

၁၃။ ဒိဋ္ဌိလေးပါး ၁၀

(၁၀)

၁၄။ ဓာတ်ရှစ်ပါး ၁၀

(၁၁)

၁၅။ နိဝရဏတရားခြောက်ပါး ၁၁

(၁၂)

၁၆။ ပုဗ္ဗာစရိယနှစ်ပါး ၁၁

၁၇။ ပိဋကတ်သုံးပုံ(သုံးပါး) ၁၂

၁၈။ ပရိနိဗ္ဗာန်သုံးပါး ၁၂

၁၉။ ပါရမီဆယ်ပါး ၁၃

၂၀။ ပျက်စီးခြင်းတရားခြောက်ပါး ၁၄

၂၁။ ပစ္စည်းနှစ်ဆယ့်လေးပါး (နှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်း) ၁၅

၂၂။ ပုညကိရိယာဆယ်ပါး ၁၆

၂၃။ ပွားများအပ်သောတရားငါးပါး ၁၇

၂၄။ ပယ်အပ်သောတရားငါးပါး ၁၇

၂၅။ ပရမတ္ထတရားလေးပါး ၁၈

(ဆ)

၂၆။	ဘုန်းတော်ခြောက်ပါး	....	၁၈
၂၇။	ဘုရားဂုဏ်တော်ကိုးပါး	....	၁၉
၂၈။	ဘုံသုံးဆယ့်တစ်	....	၂၂

(ဇ)

၂၉။	ဗျသနတရားငါးပါး	....	၂၄
၃၀။	ဗြဟ္မစိုရ်တရားလေးပါး	....	၂၄

(ဈ)

၃၁။	မီးဆယ့်တပါး	....	၂၅
၃၂။	မင်္ဂလာတရား သုံးဆယ့်ရှစ်ပါး	....	၂၅
၃၃။	မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး	....	၂၈
၃၄။	မေတ္တာ ငါးရာ့နှစ်ဆယ့်ရှစ် (၅၂၈ မေတ္တာ)	....	၂၉

(ဉ)

၃၅။	ရပ်ပြစ်ရှစ်ပါး	....	၃၁
၃၆။	ရန်သူမျိုးငါးပါး	....	၃၂

(လ)

၃၇။	လောကသုံးပါး	....	၃၂
၃၈။	လက္ခဏာရေးသုံးပါး	....	၃၃
၃၉။	လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါး	....	၃၃
၄၀။	လောကဓံတရားရှစ်ပါး	....	၃၃

(၀)

၄၁။	ဝိပူတ္တိတရားလေးပါး	....	၃၄
၄၂။	ဝေဖန်သုံးသပ်ပြီးမှ လက်ခံရန် တရား ဆယ်ပါး		၃၅

(၁)

၄၃။	သစ္စာလေးပါး	....	၃၆
၄၄။	သိက္ခာသုံးပါး	....	၃၇
၄၅။	သရဏကုံသုံးပါး	....	၃၇
၄၆။	သည်းခံခြင်းအကျိုး ငါးပါး	....	၃၈
၄၇။	သီလငါးပါး	....	၃၈
၄၈။	သီလရှစ်ပါး	....	၃၉
၄၉။	သီလဆယ်ပါး	....	၄၀
၅၀။	သက္ကာယဒိဋ္ဌိငါးပါး	....	၄၁
၅၁။	သေခြင်းလေးပါး	....	၄၂
၅၂။	သာသနာသုံးပါး	....	၄၂

(အ)

၅၃။	အပါယ်လေးပါး	....	၄၃
၅၄။	အောင်မြင်ကြောင်းလေးပါး	....	၄၃
၅၅။	အနန္တောအနန္တငါးပါး	....	၄၄
၅၆။	အနန္တကျေးဇူးရှင်ငါးပါး	....	၄၄

၅၇။	အောင်ခြင်းရှစ်ပါး	....	၄၅
၅၈။	အဓိပတိလေးပါး	....	၄၆
၅၉။	အာသဝေတရားလေးပါး	....	၄၆
၆၀။	အနုသယ ခုနစ်ပါး	....	၄၇
၆၁။	အဘိညာဉ် ငါးပါး၊ ခြောက်ပါး	....	၄၈

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဗုဒ္ဓဘာသာအခြေခံမှတ်စု

လက်စွဲကျမ်း

စုဆောင်းသူ၏ ဆန္ဒ

ဤကျမ်းငယ်ပါ မှတ်သားစရာ အချက်အလက်များ သည် အသစ်အဆန်းများ မဟုတ်ပါပေ။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ ကျော်က ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် ဟောကြား ဆိုဆုံးမခဲ့သော ဓမ္မက္ခန္ဓာ ရှစ်သောင်း လေးထောင်မှ ပါဠိတော်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌကထာ အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဋီကာ၊ ဂဏ္ဍိ၊ အနု၊ မဓု၊ ယောဇနာကထာ စသည် အားဖြင့် လည်းကောင်း မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်၊ သံဃာတော်များ အစဉ်အဆက်

လေ့လာ မှတ်သား ကျင့်သုံး ဟောပြော ဆုံးမခဲ့သော
တရား ဓမ္မက္ခန္ဓာများမှ ကောက်နုတ် ဖော်ပြခြင်းများ
ဖြစ်သည်။

ဤသို့ အစဉ်အလာ မပျက် လေ့လာ မှတ်သား
ကျင့်သုံး ဟောပြော ဆုံးမခဲ့သဖြင့် လောကီအကျိုး
ချမ်းသာ၊ လောကုတ္တရာ အကျိုးချမ်းသာ (လောကီ
စည်းစိမ်ဥစ္စာတိုးတက်ခြင်း၊ မြေလျှိုးမိုးပျံ့စျားန်သမာပတ်
ရရှိခြင်းနှင့် သံသရာ ဘေးဒုက္ခအပေါင်းမှ လွတ်ကင်း၍
ချမ်းသာခြင်း အစစ်အမှန် ဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်
အရဟတ္တဖိုလ်ရရှိခြင်း) တို့ကို ခံစား၊ စံစားကြရပေသည်။

ဤဗုဒ္ဓဘာသာအခြေခံ မှတ်စုလက်စွဲ ကျမ်းငယ်သည်
လူငယ်လူရွယ်များ အတွက်သာ မဟုတ်စေပဲ အားလုံး
သော လူငယ် လူလတ် သက်ကြီးရွယ်အိုများပါ ဖတ်ရှု
ကျက်မှတ် ပွားများ ကျင့်သုံး သိမ်းဆည်း ထားရမည့်
ကျမ်းငယ် ဖြစ်သည်။

အကျိုးထူးများပြားလှသော ဤကျမ်းငယ်ကိုလက်စွဲ
ပြု၍ တပိုဒ်စီ တပိုဒ်စီကိုပင် ဖတ်ရှု ကျက်မှတ်ပွားများ
ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် လောကီ ချမ်းသာ၊ လောကုတ္တရာ
ချမ်းသာတို့ကို အမှန်မလွဲ ပိုင်ဆိုင်ရရှိကြ၍ ငြိမ်းချမ်း
သာယာ အလင်းရောင်ဝေဖြာသော ကမ္ဘာလောကကြီး
တည်ဆောက်ရာတွင် အုတ်တချပ်၊ သဲတပွင့် ပါဝင်နိုင်
ကြပါစေ ဟုဆန္ဒပြုရပါသည်။

ကျေးဇူးတော်အစုံ ရုဏ်တော်အနန္တနှင့်
 ပြည့်စုံတော်မူသော
 မြတ်စွာဘုရား

အရှင်မြတ်ဘုရားသည် တပည့်တော်၏ ရှိခိုးခြင်း၏တည်ရာ၊
 ယုံကြည် အားထားခြင်း၏ တည်ရာ၊ ပူဇော်အထူး ပြုခြင်း၏
 တည်ရာ၊ အရိုအသေပြုခြင်း၏တည်ရာ၊ ချစ်ခင် မြတ်နိုးခြင်း၏
 တည်ရာ ဖြစ်တော်မူပါသည် အရှင်ဘုရား။

[က]

ကံသုံးပါး

၁။ ကာယကံ၊ ၂။ ဝစီကံ၊ ၃။ မနောကံ။

ကောင်းသောကိုယ်ဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကောင်းသောနှုတ်ဖြင့်
 ပြောဆိုခြင်း၊ ကောင်းသောစိတ်ဖြင့် ကြံစည်ခြင်း တို့သည်
 ကုသိုလ်ကံများဖြစ်သည်။ မကောင်းသောကိုယ်ဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်း၊
 မကောင်းသောနှုတ်ဖြင့် ပြောဆိုခြင်း၊ မကောင်းသောစိတ်ဖြင့်
 ကြံစည်ခြင်းတို့သည် အကုသိုလ်ကံများဖြစ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန်နှင့်
 သံသရာတွင် ကုသိုလ်ကံသည် ကောင်းသော အကျိုးကိုပေး၍
 အကုသိုလ်ကံသည် မကောင်းသောအကျိုးကို ပေးသည်။

ကပ်သုံးပါး

- ၁။ ဒုဗ္ဗိက္ခန္ဓရကပ် - အစာရေစာခေါင်းပါး၍ ငတ်မှတ်
သေကြေပျက်စီးခြင်း၊
- ၂။ သတ္တန္ဓရကပ် - သေခတ်တတ်သော ခား၊ လှံ၊ သေနတ်
လက်နက် မျိုးစုံတို့ဖြင့် လူသား
အချင်းချင်း တိုက်ခိုက် သတ်ဖြတ်
သေကြေ ပျက်စီးခြင်း၊
- ၃။ ရောဂန္ဓရကပ် - ကူးစက်တတ်သော အနာ ရောဂါ
မျိုးစုံ ကျရောက်သဖြင့် သေကြေ
ပျက်စီးခြင်း။

ကိလေသာဆယ်ပါး

- ၁။ လောဘ - တပ်မက်ခြင်း၊
- ၂။ ဒေါသ - အမျက်ထွက်ခြင်း၊
- ၃။ မောဟ - တွေ့ဝေမိုက်မဲခြင်း၊
- ၄။ မာန - ထောင်လွှားခြင်း၊
- ၅။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ - အယူမှားခြင်း၊
- ၆။ ဝိစိကိစ္ဆာ - ယုံမှားခြင်း၊
- ၇။ ထိန - စိတ်ထိုင်မိုင်းခြင်း၊
- ၈။ ဥဒ္ဓစ္စ - စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်း။
- ၉။ အဟိရိက - မကောင်းမှုမှ မရှက်ခြင်း၊
- ၁၀။ အာဟ္မနေပ္ပ - မကောင်းမှုမှ မထိတ်လန့်ခြင်း။

ကိလေသာသည် စိတ်၏ ညစ်ညမ်းသော အညစ်အကြေးဖြစ်သည်။ ကုသိုလ်ဘာဝနာ ပွားလိုသူသည် ကိလေသာဆယ်ပါး ဤအညစ်အကြေးများကို ဖယ်ရှားရာသည်။

(ခ)

ခင်ပွန်းကြီး ဆယ်ပါး

- ၁။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား၊
- ၂။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊
- ၃။ ရဟန္တာ၊
- ၄။ အဂ္ဂသာဝကကြီးများ၊
- ၅။ အမိဖြစ်သူ၊
- ၆။ အဖဖြစ်သူ၊
- ၇။ ရိုသေ လေးစားထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်၊
- ၈။ ကောင်းရာကို သွန်သင်ပြသသောဆရာ၊
- ၉။ ဒါန, သီလ, ဘာဝနာဖြင့် မွေ့လျော်သူ၊
- ၁၀။ ဉာဏ်ပညာပွင့်လင်းစေရန် ဟောပြော ဆုံးမသူ။

ခင်ပွန်းကြီးဆယ်ပါးကို မပြစ်မှားအပ်၊ ပြစ်မှား ကျူးလွန်လျှင် ပစ္စုပ္ပန်နှင့် သံသရာတွင် ဒုက္ခကြီးစွာ တွေ့ရသည်။

ခန္ဓာ ငါးပါး

- ၁။ ရူပက္ခန္ဓာ - အဆင်းစု - ရုပ်တမျိုး၊
  - ၂။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ - ခံစားမှုအစု
  - ၃။ သညာက္ခန္ဓာ - မှတ်စုအစု
  - ၄။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ - ပြုပြင်မှုအစု
  - ၅။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ - သိမှုအစု
-) နမ်လေးမျိုး၊

ခန္ဓာငါးပါးကို ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။ ဤ ရုပ် နာမ် ခန္ဓာ တရားစုတို့သည် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ သဘော သာလျှင်ရှိ၏ဟု ဉာဏ်ဆင်ခြင်၍ ရှုမှတ်ခြင်းသည် ဝိပဿနာ လမ်းစဉ် ဖြစ်သည်။

[၈]

ကားခြောက်ခုန်း

- ၁။ ဟုတ်လည်းမဟုတ် သူလည်းမနာလို အကျိုးလည်းမရှိ၊
- ၂။ ဟုတ်ကားဟုတ်၏ သူကားမနာလို အကျိုးလည်းမရှိ၊
- ၃။ ဟုတ်လည်းမဟုတ် သူကားနာလို၏ အကျိုးလည်းမရှိ၊
- ၄။ ဟုတ်လည်းဟုတ်၏ သူလည်းနာလို၏ အကျိုးကားမရှိ၊
- ၅။ ဟုတ်လည်းမဟုတ်၏ သူကားမနာလို အကျိုးလည်းရှိ၏၊

၆။ ဟုတ်လည်းဟုတ်၏ သူလည်းနာလို၏ အကျိုးလည်း ရှိ၏။

စကားခြောက်ခုနိုးတွင် ၅-၆ ကိုသာ ပြောဆိုရာ၏။ ကျန် လေးခုနိုးကို ပညာရှိ သူတော်ကောင်းများ ပယ်၏။

စိတ်ဘုရ ရုပ်ကိုးဆယ်

- ၁။ အကုသိုလ်စိတ် တဆယ့်နှစ်ခု၊
- ၂။ ကုသိုလ်စိတ် နှစ်ဆယ့်တခု၊
- ၃။ ဝိပါက်စိတ် သုံးဆယ့်ခြောက်ခု၊
- ၄။ ကြိယာစိတ် နှစ်ဆယ့်ခု၊ ပေါင်း ရှစ်ဆယ့်ကိုးဖြစ်၍ စိတ်ကို အကျဉ်းအားဖြင့် တခုယုတ်ကိုးဆယ် (ကိုးဆယ် တွင်တခုလျော့)။

စိတ်ဘုရားနှစ်ဆယ့်တပါး

စိတ်အကျယ် ၁၂၁ ပါး ဖြစ်လာပုံမှာ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂ နှင့် ကြိယာစိတ် ၂၀ မှာ ထူးခြား၍မလာပါ။ ကုသိုလ် ၂၁ ပါး ထဲမှ မဂ်စိတ်လေးပါးကို အကျယ်ပွားကာ ၂၀ ဖြစ်ပွားပါ သည်။ ထို့အတူ ဝိပါက်စိတ် ၃၆ ပါးထဲမှ ဖိုလ်စိတ်လေးပါးကို အကျယ်ပွားကာ ၂၀ ဖြစ်ပွားလာပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ် စိတ် ၃၇ ပါး၊ ဝိပါက်စိတ် ၅၂ ပါး ဖြစ်ပွားကာ အကျယ် ၁၂၁ ပါး ဖြစ်ရပါသည်။

(အကုသိုလ် ၁၂ - ကုသိုလ် ၃၇ - ဝိပိက် ၅၂ - ကြိယာ ၂၀ = ၁၂၁ ပါး)

အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်း၏ အကျဉ်းပြရာဖြစ်သော လက်သန်း အဋ္ဌကထာခေါ် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို လေ့လာ သင်ယူသင့်သည်။ အထူးသဖြင့် ယင်း အဘိဓမ္မာသင်္ဂဟကျမ်းကို ဝိပဿနာ ယောဂီ များအတွက် အခြေခံ လက်စွဲကျမ်းအဖြစ် လေ့လာ သင်ယူသင့် သည်။

[၈]

တရားဂုဏ်တော်ခြောက်ပါး

- ၁။ သွာက္ခာတော - အစအလယ်အဆုံး ကောင်းခြင်း ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံ၏။
- ၂။ သန္နိဋ္ဌိကော - ချီးမွမ်းအပ်သော မဂ်ပညာဖြင့် ကံလေသာကို ဆောင်တတ်၏။
- ၃။ အကာလိကော - အခါမလင့် ကောင်းကျိုး ချမ်း သာကို ပေးတတ်၏။
- ၄။ ဧဟိပဿိကော - လာလှည့် ရှုလှည့်ဟူသော အစီ ရှင်ကို ခံထိုက်၏။
- ၅။ ဩပနေယျိကော - မိမိ၏စိတ်ဉာဏ်ပျံ့ ဆောင်ခြင်း ငှာထိုက်၏။

၆။ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗျော— ပညာရှိတို့သည် မိမိ၏စိတ်၌ ကပ်၍ သိအပ် ခံစားအပ်၏။

(ဘုရားဂုဏ်တော် ကိုးပါး၊ တရားဂုဏ်တော် ခြောက်ပါး၊ သံဃဂုဏ်တော် ကိုးပါးတို့ကို သီးခြား ဖော်ပြထားသည်။)

ပုတ်ချက်။ ။ ဘုရားကို ပူဇော်ခြင်း၊ တရားကို ပူဇော်ခြင်း၊ သံဃာကို ပူဇော်ခြင်းတို့တွင် တရားကို ပူဇော်ခြင်းဆိုရာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ ဆိုဆုံးမ ဗုဒ္ဓဝစနု တရားတော်များကို ဆောင်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပူဇော်ခြင်းသည် တရားတော်ကို ပူဇော်ခြင်း မည်၏ဟု ကျမ်းဂန်၌ဆို၏။

[၈]

ထိခြင်းငါးပါး

ရတနာသုံးပါး မိဘ ဆရာသမား တို့ကို ကန်တော့ ရာတွင် ထိခြင်း ငါးပါးဖြင့် ကန်တော့ရာ၏။ ထိခြင်း ငါးပါးမှာ ဒူးနှစ်ဘက်၊ ဘံတောင်ဆစ် နှစ်ဘက်ဖြင့်ထိ၍ လက်အုပ် ချီသော လက်ဖြင့် နဖူးတွင် ထိခြင်းဖြစ်သည်။ ထိခြင်း ငါးပါးဖြင့် ကန်တော့မှသာလျှင် ‘ဂရုဂါရုဝ’ လေးနက်သော အရိုအသေ ပြုခြင်းမည်သည်။

[၅]

ဒဏ်ဆယ်ပါး

- ၁။ ဆင်းရဲဝေဒနာ ငြင်းပြော ခံစားရတတ်ခြင်း၊
- ၂။ ပစ္စည်းဥစ္စာ ပျက်စီး ကုန်ခန်းတတ်ခြင်း၊
- ၃။ ခန္ဓာပျက်ပြုန်းပြီး အသက်ဆုံး၍ အပါယ်ငရဲသို့ ကျရောက်တတ်ခြင်း၊
- ၄။ မိမိကိုယ်မှာ နှုတ်ဆရာဂါ စွဲကပ်တတ်ခြင်း၊
- ၅။ စိတ်ဖောက်ပြန် ရူးသွပ်တတ်ခြင်း၊
- ၆။ ရာထူးဂုဏ်သိန် ကျဆုံး၍ မင်းဘေး၊ မင်းဒဏ် ခံရတတ်ခြင်း၊
- ၇။ သူတပါး၏ မတရား စွပ်စွဲမှုကို ခံရတတ်ခြင်း၊
- ၈။ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပျက်စီး ပြုန်းတီး တတ်ခြင်း၊
- ၉။ ဆွေမျိုးသားချင်း သေဆုံး ပျက်စီးတတ်ခြင်း၊
- ၁၀။ နေအိမ်ကို မီးလောင်ခံရတတ်ခြင်း။

ဒုစရိုက်ဟုဆိုအပ်သော မကောင်းမှုကို ပြုကျင့်ခြင်းကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်နှင့် သံသရာတွင် ဆိုးကျိုးဒဏ်ကို ခံရတတ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး

- ၁။ ပါဏာတိပါတာ - သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်း၊
- ၂။ အဒိန္နာဒါနာ - သူ၏ ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း၊
- ၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ - သူ၏သားမယားကို ပြစ်မှား ကျူးလွန်ခြင်း၊

(ကိုယ်ဖြင့်ပြုကျင့်သောကြောင့် ကာယကံဒုစရိုက်သုံးပါးမည်၏။)

- ၄။ မုသာဝါဒါ - မဟုတ်မမှန်သော စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊
- ၅။ ပိသုဏဝါစာ - သူ့နှစ်ယောက်ကြား ချစ်ခင်မှု ပျက် အောင် ကုန်းချောခြင်း၊
- ၆။ ဖရုသဝါစာ - ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းစွာ ပြောဆိုခြင်း၊
- ၇။ သမ္မုလာပဝါစာ - နိဗ္ဗာန် ရောက် ကြောင်း မှုဆန့်ကျင် သော သိမ်ဖျင်းစကား ပြောဆိုခြင်း၊

(နှုတ်ဖြင့်ကျူးလွန်ခြင်းကြောင့် ဝစီကံဒုစရိုက်လေးပါးမည်၏။)

- ၈။ အဘိဇ္ဈာ - သူတပါး၏ စည်းစိမ် ကို မနာလို မရှုဆိတ်ဖြစ်ခြင်း၊
- ၉။ ဗျာပါဒ - သူတပါး၏ စည်းစိမ် ကို ပျက်စီးစေလိုသော ဒေါသ စိတ်ထားခြင်း၊
- ၁၀။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ - အယူမှားကို ယူခြင်း။

(စိတ်ဖြင့် အောက်မေ့ ပြုကျင့်ခြင်းကြောင့် မနောကံဒုစရိုက် သုံးပါး မည်၏။) ကာယကံသုံးပါး၊ ဝစီကံလေးပါး၊ မနောကံသုံးပါး၊ ပေါင်း ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး မည်၏။

ဒိဋ္ဌိလေးပါး

- ၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ - အယုမ္မန်ခြင်း၊
- ၂။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ - အယုမ္မားခြင်း၊
- ၃။ သဿတဒိဋ္ဌိ - ဘဝဆက်၏ဟု ယူခြင်း၊
- ၄။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ - ဘဝဖြတ်၏ဟု ယူခြင်း၊

သဿတဒိဋ္ဌိနှင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိတို့သည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသို့ အကျုံးဝင်သည်။

[၉]

ခာတ်ရှစ်ပါး

- ၁။ ပထဝီ - မာကျောခြင်းခာတ်၊
- ၂။ ဘေဇော - လောင်ကျွမ်းခြင်းခာတ်၊
- ၃။ ဝါယော - တုန်းကန်ခြင်းခာတ်၊
- ၄။ အာပေါ - ယိုစီးခြင်းခာတ်၊
- ၅။ ဝဏ္ဏ - အဆင်းခာတ်၊
- ၆။ ဝဇ္ဇ - အနံ့ခာတ်၊
- ၇။ ရသ - ရသာခာတ်၊
- ၈။ သြဇ - သြဇာခာတ်၊

အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် ရှစ်ပါးလည်း မည်၏။ အဏုမြူ၊ ပရမာ အဏုမြူ (ပကတိမျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်သော မြူအမှုန်) တွင် ဤခာတ် ရှစ်ပါး (အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် ရှစ်ပါး) ရှိသည်။

[န]

နိဝရဏတရားခြောက်ပါး

- ၁။ ကာမစွန့်နိဝရဏ - တဏှာလောဘထွက်မှု၊
- ၂။ ဗျာပါဒနိဝရဏ - ဝေဒါသထွက်မှု၊
- ၃။ ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏ - ပျင်းရိမှု၊ ငိုက်မျှဉ်းမှု၊
- ၄။ ဥဒ္ဓစ္စကာကုလ္လစနိဝရဏ - ပျံလွင်မှု စိုးရိမ်မှု၊
- ၅။ ဝိစိကိစ္စာနိဝရဏ - ယုံမှားတေးတောမှု၊
- ၆။ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏ - မောဟကြောင့် မသိတတ်မှု။

(ဝိပဿနာ စခန်းတွင် စားဆီး ပိတ် ဝင် ခြင်း တရား
ခြောက်ပါး။)

[ပ]

ပုဗ္ဗာစရိယနှစ်ပါး

- ၁။ ဇာတာ - အမိ
- ၂။ ဝိတု - အဘ။

လက်ဦးဆရာ မည်ထိုက်စွာ ပုဗ္ဗာစရိယ မိန့်ဝံ့။

ဗုဒ္ဓ

ပိဋကတ်တော်သုံးပုံ (သုံးပါး)

- ၁။ သုတ်၊
- ၂။ ဝိနည်း၊
- ၃။ အဘိဓမ္မာ။

သုတ်သုံးကျမ်း၊ ဝိနည်းငါးကျမ်း၊ အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်း ဟူ၍ ပိဋကတ်အားဖြင့် သုံးပုံ၊ နိကာယ်အားဖြင့် ငါးရပ်၊ ဓမ္မက္ခန္ဓာ အားဖြင့် ရှစ်သောင်းလေးထောင်ဟု ဗုဒ္ဓ ဘုရားတော်များ ကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ပါသည်။

ပရိနိဗ္ဗာန်သုံးပါး

- ၁။ ကိလေသာပရိနိဗ္ဗာန် - ကိလေသာ အညစ် အကြေး တို့ ကုန်ခန်း၍ ဘုရားအဖြစ် သို့ ရောက်တော်မူခြင်း။
- ၂။ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် - မြတ်စွာဘုရား သက်တော် ရှစ် ဆယ်တိုင် တေဇော ဓာတ် လောင်ကျွမ်း၍ ခန္ဓာဇာတ် သိမ်းခြင်း။
- ၃။ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန် - သာသနာ အနှစ် ငါးထောင် တိုင် မြတ်စွာ ဘုရား၏ ဓာတ် တော်များ စုပေါင်း၍ တဖန် တေဇောဓာတ် လောင်ကျွမ်း ခြင်း။

ပါရမီဆယ်ပါး

- ၁။ ဒါနပါရမီ - ပစ္စည်းဥစ္စာ သားမယား အခြံအရံ အင်္ဂါကြီးငယ် အသွယ်သွယ် တို့ကို လှူဒါန်းခြင်း။
- ၂။ သီလပါရမီ - အသက် ကိုပင် မငဲ့ကွက်ပဲ သီလ မပျက် ဆောက်တည်ခြင်း။
- ၃။ နေက္ခမ္မပါရမီ - လောကီ လှောင်ဒိမ် အတွင်းမှ လွတ်မြောက်ရန် တောထွက် ခြင်း။
- ၄။ ပညာပါရမီ - ပညာရှိများထံ ချဉ်းကပ်၍ ပညာ ဆည်းပူးခြင်း။
- ၅။ ဝီရိယပါရမီ - ဣရိယပုထ် လေးပါးတို့၌ မလျော့ သော မြဲမြံသော လုံ့လ ဝီရိယထား ရှိခြင်း။
- ၆။ ခန္တီပါရမီ - အလုံးစုံသော သူတို့အပေါ်၌ သည်း ခံခြင်း။
- ၇။ သစ္စာပါရမီ - အသက်ကိုပင် မငဲ့ကွက်ပဲ သစ္စာ တည်ခြင်း။
- ၈။ အဓိဋ္ဌာန်ပါရမီ - မတုန်မလှုပ် ခိုင်မြဲသော အဓိဋ္ဌာန် ရှိခြင်း။
- ၉။ မေတ္တာပါရမီ - အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၌ တူညီ သော မေတ္တာထားရှိခြင်း။

၁၀။ ဥပေက္ခာပါရမီ - ချမ်းသာ ဆင်းရဲမှုကို လျစ်လျူရှု လျက်ရှိခြင်း။

ပါရမီဆယ်ပါးကို ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော် သည် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း နတ်လုံး တဝမျှားစွာ ဖြည့်ကျင့်တော် မူခဲ့သည်။

ပျက်စီးခြင်းတရား ခြောက်ပါး

- ၁။ နေ့မြင့်အောင် အိပ်ခြင်း၊
- ၂။ ပျင်းရိခြင်း၊
- ၃။ နှုတ်လက် ကြမ်းကြုတ်ခြင်း၊
- ၄။ သေရည်သေရက် သောက်ခြင်း၊
- ၅။ ဝေးလံသောရိုးကို ဟယောက်တည်းသွားခြင်း၊
- ၆။ သူတပါး မှယားကို ပျက်ဆီးခြင်း။

(ရှင်ဘုရင်သည် ညဉ့်သုံးယာမ်တွင် ဘယာမိသာ အိပ်၏။ ရဟန်းတော်သည် ညဉ့်သုံးယာမ်တွင် နှစ်ယာမ်သာအိပ်၏။ လူ သားသည် ညဉ့်သုံးယာမ်တွင် သုံးယာမ်အိပ်၏။ သူ့ဘေးဝေးစား သည် ညဉ့်သုံးယာမ်သာမက နေ့ပါးအိပ်၏။)

ပစ္စည်းနှစ်ဆယ့်လေးပါး (နှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်း)

၁။ ဟေတုပစ္စယော	၁၃။ ကမ္မပစ္စတော
၂။ အာရမ္မဏပစ္စယော	၁၄။ ဝိပါကပစ္စယော
၃။ အဓိပတိပစ္စယော	၁၅။ အာဟာရပစ္စယော
၄။ အနန္တရပစ္စယော	၁၆။ ဣန္ဒြိယပစ္စယော
၅။ သမနန္တရပစ္စယော	၁၇။ စျာနပစ္စယော
၆။ သဟဇာတပစ္စယော	၁၈။ ဇဂ္ဂပစ္စယော
၇။ အညမညပစ္စယော	၁၉။ သမ္ပယုတ္တပစ္စယော
၈။ နိဿယပစ္စယော	၂၀။ ဝိပုယုတ္တပစ္စယော
၉။ ဥပနိဿယပစ္စယော	၂၁။ အတ္ထိပစ္စယော
၁၀။ ပုရေဇာတပစ္စယော	၂၂။ နတ္ထိပစ္စယော
၁၁။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော	၂၃။ ဝိဂတပစ္စယော
၁၂။ အာသေဝနပစ္စယော	၂၄။ အဝိဂတပစ္စယော

ဤ နှစ်ဆယ့်လေးပစ္စည်းသည် ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၏ အကျဉ်း ပြရာဖြစ်သော ပစ္စယုဒ္ဓေသပါဠိ ဖြစ်သည်။ ပဋ္ဌာန်း ကျမ်းကြီး သည် နက်နဲ ထူးဆန်း ကျယ်ဝန်းလှသည်။ မြန်မာပြန်အနက်သည် လည်း ကျယ်ဝန်းလှသည်။ ဤပစ္စယုဒ္ဓေသ ပါဠိကို ရှုတ်ဖတ် ပွားများ နိုင်ပါက အကျိုးကြီးမားလှသည်။ တဆင့်တက်၍ ပစ္စယုဒ္ဓေသပါဠိ အကျယ်ကို ကျက်မှတ် ရှုတ်ဖတ်ပါက ပိုမို၍ အကျိုးကျေးဇူး များလှပါသည်။

ပုညကြိယာဆယ်ပါး

- ၁။ ဒါန - အလှူပေးခြင်း၊
- ၂။ သီလ - သီတင်း သီလဆောက်တည်ခြင်း၊
- ၃။ ဘာဝနာ - ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာစီးဖြန်းခြင်း၊
- ၄။ အပစာယန - ရတနာသုံးပါး၊ မိဘဆရာတို့အား ဆည်းကပ်ပူဇော်ခြင်း၊
- ၅။ ဝေယျာဝစ္စ - ရတနာသုံးပါး၊ မိဘဆရာတို့၏ အမှုကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၆။ ပတ္တိဒါန - မိမိပြုလုပ်သော ကုသိုလ်ကို အမျှပေးဝေခြင်း၊
- ၇။ ပတ္တာနုမောဒန - သူတပါးပြုသော ကုသိုလ်ကို သာဓုခေါ်ခြင်း၊
- ၈။ ဓမ္မဒေသနာ - သူတပါးတို့အား တရားဟောပြောခြင်း၊
- ၉။ ဓမ္မသာဝန - တရားတော်ကို နှာယူခြင်း၊
- ၁၀။ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ - ဖြောင့်မန် ကောင်းမြတ်သော အယူကို ယူခြင်း။

သူတော်ကောင်းတို့ ကျင့်ကြံအားထုတ်အပ်သော တရားဆယ်ပါး ဖြစ်သည်။

ပွားများအပ်သောတရား ငါးပါး

- ၁။ သဒ္ဓါ — (တရားစစ် တရားမှန်) ရလိမ့်၊ သဒ္ဓါတရား ထက်သန်ခြင်း၊
- ၂။ ဝီရိယ — အားကြီးသော လုံ့လ ဝီရိယစိုက်ထုတ်မှုရှိခြင်း၊
- ၃။ သတိ — မြဲသောသတိကို စွဲလျက် အမှတ်ပြုခြင်း၊
- ၄။ သမာဓိ — စူးစိုက် တည်ကြည်စွာ ဆင်ခြင်ခြင်း၊
- ၅။ ပညာ — အဆင့်မြင့် (ဝိပဿနာ) ပညာအလင်းရောင်ရယူ လိုခြင်း။

ပယ်အပ်သော တရားငါးပါး

- ၁။ ရာဂ — တဏှာရာဂ အညစ်အကြေးတို့မှ ဖယ် ရှားခြင်း၊
- ၂။ ဒေါသ — အမျက်ဒေါသ ကြမ်းကြုတ်ခြင်း တို့မှ ဖယ်ရှားခြင်း၊
- ၃။ မောဟ — တွေ့ဝေမိုက်မဲခြင်းတို့မှ ဖယ်ရှားခြင်း၊
- ၄။ မာန — ထောင်လွှားခြင်းတို့မှ ဖယ်ရှားခြင်း၊
- ၅။ ဒိဋ္ဌိ — မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မှားသောအယူတို့မှ ဖယ်ရှား ခြင်း။

ပရမတ္ထတရား လေးပါး

- ၁။ စိတ်၊
- ၂။ စေတသိက်၊
- ၃။ ရုပ်၊
- ၄။ နိဗ္ဗာန်။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ (ခေါ်) သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ အစပြုရာဖြစ်၍ အဘိဓမ္မာကျမ်းမဟာ၏ တရားကိုယ်လေးပါးဖြစ်သည်။

[ဘ]

ဘုန်းတော် ခြောက်ပါး

- ၁။ ဣဿရိယ - အစိုးရတော်မူခြင်း၊
- ၂။ ဓမ္မ - တရား အပေါင်းတို့ကို သိတော် မူခြင်း၊
- ၃။ ယသ - အခြံအရံ အကျော်အစော များတော် မူခြင်း၊
- ၄။ သိရီ - ဂုဏ်ကျက်သရေတော်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊
- ၅။ ကာမ - အလိုတော်အတိုင်း ပြီးစေနိုင်ခြင်း၊
- ၆။ ပယတ္တ - အင်အား လုံ့လနှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်း။

ဘုရားဂုဏ်တော်ကိုးပါး

- ၁။ အရဟံ - လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ အပေါင်းတို့၏ပူဇော်အထူးကို ခံယူတော် မှုထိုက်ခြင်း။
- ၂။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော - အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သဗ္ဗညုတ ဉာဏ် တော် ဖြင့် သိတော်မူခြင်း။
- ၃။ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော - ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး၊ စရဏတဆယ့်ငါးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်း။
- ၄။ သုဂတော - ကောင်းသောစကားကိုသာ ဆိုတော်မူခြင်း။
- ၅။ လောကဝိဒ္ဓု - သတ္တ လောက၊ သင်္ခါရ လောက၊ ဩကာသလောက ဟု ဆိုအပ်သော လောက သုံးပါးကို သိတော်မူခြင်း။
- ၆။ အနုတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိ - လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ တို့အား ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတော်မူခြင်း။
- ၇။ သတ္တာဒေဝမနုဿာနံ - လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ တို့၏ဆရာ ဖြစ်တော်မူခြင်း။

၈။ ဗုဒ္ဓေါ

- သစ္စာလေးပါးကို သိတော်
မူခြင်း။

၉။ ဘဂဝါ

- ဘုန်းတော်အနန္တ၊ ဂုဏ်တော်
အနန္တ၊ ဉာဏ်တော်အနန္တ၊
တန်ခိုးတော် အနန္တတို့နှင့်
ပြည့်စုံတော်မူခြင်း။

ဂုဏ်တော်ကိုးပါးကိုပုတီးစိပ်ခြင်း (ပွားများခြင်း)ဖြင့်
တပါးစီမှ ရနိုင်သော အကျိုးများ

၁။ အရဟံဂုဏ်တော်မှ

- လာဘ် ပေါ များ
ခြင်း၊ စီးပွား တိုး
တက်ခြင်း။

၂။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်မှ

- အကြံ ဉာဏ် ထိုး
ထွင်း သိမြင် တိုး
တက်ခြင်း။

၃။ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဂုဏ်တော်မှ

- အသိပညာ အတတ်
ပညာတိုးပွားခြင်း။

၄။ သုဂတဂုဏ်တော်မှ

- စကားကြယ်သူများ
နှင့် ယှဉ်ပြိုင်စကား
ပြော ပါ က မိမိက
သာ အနိုင် ရရှိနိုင်
ခြင်း။

၅။ လောကဝိဒ္ဓဂုဏ်တော်မှ

- လောက၌ထင်ပေါ်
ကျော် စော သော

၆။ အနုတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိ
ဂုဏ်တော်မှ

ပညာရှိ ဖြစ်ရခြင်း။
- အတု မရှိ လူ ထူး
လူချွန် ဖြစ်ရခြင်း။

၇။ သတ္တာဒေဝမနုဿာနဂုဏ်တော်မှ

- သူတပါးတို့အပေါ်
မိမိ ပြော ဆို သော
စကားအောင်ခြင်း၊
အာဏာတည်ခြင်း။

၈။ ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်မှ

- သူ တ ပါး ၏ စိတ်
အကြံ အစည် ကို
ထိုးထွင်း သိမြင်နိုင်
ခြင်း။

၉။ ဘဂဝါဂုဏ်တော်မှ

- ဘုန်း တန် ခိုး ကြီး
ခြင်း၊ အရှိန်အဝါ
တောက် ပြောင်
ခြင်း၊ အသက်ရှည်
ခြင်း။

မှတ်ချက်။ ။ ဤအကျိုးတရားများကား လောကီအလိုဖြစ်၍
နုနယ်သူများအတွက် ဘုရား တရား သံဃာ
ရတနာသုံးပါးတို့ကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ် ပူဇော်မှု အစပျိုး
ပေးခြင်းသာဖြစ်သည်။ ရင့်ကျက်သူများအတွက် ဂုဏ်တော်ကို
အနုဿတိဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ သမထဝိပုဿနာစခန်းကို တက်
လှမ်းနိုင်ပါသည်။

ဘုံသုံးဆယ့်တစ်

- ၁။ အပါယ်လေးဘုံ၊
- ၂။ ကာမသုဂတိခုနစ်ဘုံ၊
- ၃။ ဗြဟ္မာ့နှစ်ဆယ်ဘုံ၊ ပေါင်း သုံးဆယ့်တစ်ဘုံဖြစ်သည်။

အပါယ်လေးဘုံ

- ၁။ ငရဲဘုံ၊
- ၂။ တိရစ္ဆာန်ဘုံ၊
- ၃။ ပြိတ္တာဘုံ၊
- ၄။ အသူရကာယ်ဘုံ။

ကာမသုဂတိ ခုနစ်ဘုံ

- ၁။ လူ့ဘုံ၊
- ၂။ စတုမဟာရာဇ်ဘုံ၊
- ၃။ တာဝတိံသာဘုံ၊
- ၄။ ယာမာဘုံ၊
- ၅။ တုသိတာဘုံ၊
- ၆။ နိမ္မာနရတီဘုံ၊
- ၇။ ပရိနိမ္မိတဝသဝတ္တိဘုံ။

ဗြဟ္မာနှစ်ဆယ်တံ

- ၁။ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာတံ၊
- ၂။ ဗြဟ္မပုရောဟိတာတံ၊
- ၃။ မဟာဗြဟ္မာတံ၊
- ၄။ ပရိတ္တာဘာတံ၊
- ၅။ အပ္ပမာဏာဘာတံ၊
- ၆။ အာဘဿရာတံ၊
- ၇။ ပရိတ္တ သုဘာတံ၊
- ၈။ အပ္ပမာဏသုဘာတံ၊
- ၉။ သုဘကိဏ္ဍာတံ၊
- ၁၀။ ဝေဟပ္ပိလ်တံ၊
- ၁၁။ အသညသတ်တံ၊
- ၁၂။ အဝိဟာတံ၊
- ၁၃။ အတပ္ပာတံ၊
- ၁၄။ သုဒဿာတံ၊
- ၁၅။ သုဒဿီတံ၊
- ၁၆။ အကနိဋ္ဌာတံ၊
- ၁၇။ အာကာသာနဉ္စာယတနတံ၊
- ၁၈။ ဝိညာဏဉ္စာယတနတံ၊
- ၁၉။ အာကိဉ္စညာယတနတံ၊
- ၂၀။ နေဝသညာ နာသညာယတနတံ။

[၁]

ဗျသနတရားငါးပါး

- ၁။ ဉာတိဗျသန - အဆွေအမျိုးတို့ပျက်စီးခြင်း။
- ၂။ ဘောဂဗျသန - စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရာထူးဌာနန္တရတို့ ပျက်စီးခြင်း။
- ၃။ ရောဂဗျသန - အနာရောဂါကြောင့် ပျက်စီးခြင်း။
- ၄။ သီလဗျသန - အကျင့်သီလ ပျက်စီးခြင်း။
- ၅။ ဒိဋ္ဌိဗျသန - ကောင်းသောအယူဝါဒပျက်စီးခြင်း။

မလိုလား မတောင့်တ ကင်းဝေးပါစေဟု နေ့စဉ် ဆုတောင်းကြသော ဆိုးကျိုးများဖြစ်၏။

ဗြဟ္မစိုရ်တရား လေးပါး

- ၁။ မေတ္တာ - သတ္တဝါအားလုံးအပေါ်တွင် တပြေးညီစွာ ထားအပ်သော ချစ်ခြင်း တရား။
- ၂။ ကရုဏာ - သတ္တဝါအားလုံး အပေါ်တွင် သနားကြင်နာစိတ် ထားခြင်း။
- ၃။ မုဒိတာ - ချမ်းသာသော သတ္တဝါတို့အပေါ်တွင် ရှင်လန်းချမ်းမြေ့စိတ် ထားခြင်း။
- ၄။ ဥပေက္ခာ - သတ္တဝါအားလုံးအပေါ်တွင် ချစ်ခြင်းလည်းမရှိ၊ မုန်းခြင်းလည်းမရှိ၊ ပကတိဖြူစင်စွာသော ဥပေက္ခာစိတ် ထားရှိခြင်း။

[၆]

မီးဆယ့်တပါး

- ၁။ လောဘမီး - တပ်မက်စွဲလမ်းသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၂။ ဒေါသမီး - စိတ်အမျက်ထွက်သဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၃။ မောဟမီး - မသိတရား ဖုံးလွှမ်းသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၄။ ဇာတိမီး - ပဋိသန္ဓေဖြစ်ရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၅။ ဇရာမီး - အိုမင်းရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၆။ မရဏမီး - သေကြေ ပျက်စီးရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၇။ သောကမီး - စိုးရိမ်ပူပန်ရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၈။ ပရိဒေဝမီး - ငိုကြွေးရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၉။ ဒုက္ခမီး - ကိုယ်ကာယ ဆင်းရဲရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၁၀။ ဒေါမနဿမီး - စိတ်နှလုံး ပူလောင်ခြင်း။
- ၁၁။ ဥပယာသမီး - ပြင်းစွာ ပင်ပန်း လှ သော စိတ်ဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။

မင်္ဂလာတရား သုံးဆယ့်ရှစ်ပါး

- ၁။ လူ့မိုက်ကို ရှောင်ကြဉ်ရခြင်း။
- ၂။ ပညာရှိသူကိုသာ မှီဝဲဆည်းကပ်ရခြင်း။
- ၃။ ပူဇော်ထိုက်သောသူကို ပူဇော်ရခြင်း။

- ၄။ တင့်အပ်လျောက်ပတ်သောအရပ်၌ နေခြင်း။
- ၅။ ရှေ့ကပြုဖူးသော ကောင်းမှုရှိခြင်း။
- ၆။ မကောင်းမှုကို မပြုလုပ်ရန် မိမိ၏ကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း။
- ၇။ အကြားအမြင်များရန် ပြုလုပ်ရခြင်း။
- ၈။ အပြစ်မရှိသောအတတ်ကို တတ်ရခြင်း။
- ၉။ လူ့ကျင့်ဝတ်၊ ရဟန်းဝိနည်း တရားတော်ကို သင် အံ့လေ့လာရခြင်း။
- ၁၀။ တရားနည်းလမ်းမှန်၍ ကောင်းသောစကားကို ဆိုရခြင်း။
- ၁၁။ အမိအဖတို့ကို လုပ်ကျွေး မွေးမြူရခြင်း။
- ၁၂။ သားမယားတို့ကို သဂြိုဟ်ထောက်ပံ့ရခြင်း။
- ၁၃။ အကုသိုလ် ကင်းသော အလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုလုပ်ရခြင်း။
- ၁၄။ နိဗ္ဗာန်ကို တောင့်တ ရည် မှန်း ၍ ကုသိုလ် ကောင်းမှု ပြုရခြင်း။
- ၁၅။ တရားနှင့်လျော်သောအကျင့်ကို ကျင့်ရခြင်း။
- ၁၆။ ဆွေမျိုးတို့အား ပေးကမ်းထောက်ပံ့ရခြင်း။
- ၁၇။ လောက၌ အပြစ်မရှိ၊ သံသရာ၌ အပြစ်မရှိသောအလုပ်ကို လုပ်ရခြင်း။
- ၁၈။ မကောင်းမှုမှ ကင်းဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ်ရခြင်း။
- ၁၉။ မကောင်းမှုမှ ကိုယ်စိတ်နှလုံးသုံးပါးဖြင့် အထူး ရှောင်ကြဉ်ရခြင်း။
- ၂၀။ မူးယစ်ဆေးဝါး သေရည်သေရက် သောက်စားရှူရှိုက်ခြင်းမှ ကောင်းစွာရှောင်ကြဉ်ရခြင်း။

- ၂၁။ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မမေ့မလျော့ခြင်း။
- ၂၂။ ရိုသေထိုက်သောသူကို ရိုသေခြင်း။
- ၂၃။ မိမိ၏ ကိုယ်ကို နှိမ့်ချခြင်း။
- ၂၄။ ရသမျှစွမ်းစွာဖြင့် ရောင့်ရဲတင်းတိမ်ခြင်း။
- ၂၅။ သူတထူး၏ကျေးဇူးကို သိတတ်ခြင်း။
- ၂၆။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအခါ၌ တရားတော်ကို နာယူခြင်း။
- ၂၇။ သည်းခံရခြင်း။
- ၂၈။ သူတော်ကောင်းတို့ ဆိုဆုံးမသောစကားကို ကောင်းစွာ နာယူရခြင်း။
- ၂၉။ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ကို ရိုသေစွာ ဖူးမြင်ခြင်း။
- ၃၀။ သင့်တင့်လျောက်ပတ် သောအခါ၌ တရားတော်ကို ဆွေးနွေး မေးမြန်းခြင်း။
- ၃၁။ မကောင်းမှု ပြုမိအောင် ခြိုးခြံစွာကျင့်ခြင်း။
- ၃၂။ မေထုန်အကျင့်မှ ကင်းသော ကောင်းမြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ရခြင်း။
- ၃၃။ သစ္စာလေးပါးတရားကို ကောင်းစွာသိမြင်ခြင်း။
- ၃၄။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်း။
- ၃၅။ လောကဓံတရားရှစ်ပါးနှင့် တွေ့ကြုံသော်လည်း တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိအောင် မိမိ၏စိတ်ကိုထိန်းသိမ်းရခြင်း။
- ၃၆။ စိုးရိမ်ပူပန်မှုမရှိအောင် စိတ်ကိုထိန်းသိမ်းရခြင်း။
- ၃၇။ လောဘ, ဒေါသ, မောဟ ဟူသမျှ မရှိစေရခြင်း။
- ၃၈။ ကြောက်ခြင်းဟူသောဘေး မရှိစေရခြင်း။

လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့သည် တဆယ့်နှစ်နှစ်တို့ ကာလပတ်လုံး မင်္ဂလာတရားတော်ကို ကြံစည်ကြသော်လည်း တိကျမှန်ကန်စွာ မသိရှိကြသဖြင့် အခါတပါးတွင် မထင်မရှားသော နတ်တပါး သည် မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ ချဉ်းကပ်၍ အကြင် မင်္ဂလာ တရားတော်ကို မေးမြန်းသျှောက်ထားသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် မင်္ဂလာတရား သုံးဆယ့်ရှစ်ပါးကို ဟောကြားတော်မူသည်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး

- ၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ - သစ္စာလေးပါး တရားကို ကောင်း စွာမြင်ခြင်း။
- ၂။ သမ္မသင်္ကပ္ပေါ - ကာမဝိတက်၊ ဗျာပါဒ ဝိတက်၊ ဝိဟိံသဝိတက်မှ ကင်း၍ ကောင်း သောအကြံကိုကြံခြင်း။
- ၃။ သမ္မဝါစာ - ဝစီဒုစရိုက် လေးပါးမှ ကြဉ်၍ ကောင်းသောစကားကို ဆိုခြင်း။
- ၄။ သမ္မကမ္မန္တော - ကာယဒုစရိုက် သုံးပါးမှ ကြဉ်၍ ကောင်းသောအမှုကို ပြုခြင်း။
- ၅။ သမ္မာအာဇီဝေါ - သီလကို နှလုံးသွင်းလျက် ကောင်း စွာ အသက်မွေးခြင်း။
- ၆။ သမ္မာဝါယာမော - အကုသိုလ် ကင်း၍ ကုသိုလ်တရား ဖြစ်စေသော လုံ့လပြုခြင်း။

၇။ သမ္မာသတိ - ခန္ဓာကိုယ်၌ အကုသိုလ် အညစ်အကြေးကင်းစွာဖြင့် ကောင်းစွာ အောက်မေ့ သတိရှိခြင်း။

၈။ သမ္မာသမာဓိ - အကုသိုလ်တရား တို့ကိုပယ်ပြီးလျှင် ကုသိုလ် တရားတို့ကို စိတ်အာရုံ၌ တည်ကြည်မြဲမြံစွာ ထားရှိခြင်း။

ဤနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်တရား ရှစ်ပါး (မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး)ကို မဇ္ဈိမပဋိပဒါ လမ်းစဉ် ဟု မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဓမ္မစကြာသုတ်တော်တွင် ဟောကြားတော်မူသည်။

မေတ္တာငါးရာ့နှစ်ဆယ်ရှစ်ပါး (၅၂၈-မေတ္တာ)

- ၁။ အနောဓိသ ဖရဏမေတ္တာ - နှစ်ဆယ်ပါး၊
- ၂။ သြဓိသဖရဏမေတ္တာ - နှစ်ဆယ်ရှစ်ပါး၊
- ၃။ ဒိသာဖရဏမေတ္တာ - လေးရာ့နှစ်ဆယ်ပါး၊

စုစုပေါင်း ငါးရာ့နှစ်ဆယ်ရှစ်ပါး။

၁။ မိုင်းခြားခြင်းကို မပြုမူ၍ လိုအပ်သော အနောဓိသ ဖရဏ ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော သတ္တံ၊ ပါဏ၊ ဘူတ၊ ပုဂ္ဂလ၊ အတ္တဘာဝပရိယာ ပန္နငါးမျိုးတွင် တမျိုးမျိုး သောပုဂ္ဂိုလ်၌ အဝေရာဟောန္တု၊ အဗျာပဇ္ဈာဟောန္တု၊ အနိဿာဟောန္တု၊ သုခိအတ္တာနံပရိဟရန္တု ဟူသော မေတ္တာလေးပါးနှင့်ပွားလျှင် (မြောက်လျှင်) အနောဓိသ ဖရဏမေတ္တာ နှစ်ဆယ်ဖြစ်သည်။

၂။ ပိုင်းခြားခြင်းပြု၍ ပိုအပ်သော သြဓိသ ဖရဏ ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော ဣတ္ထိ ပုရိသ၊ အရိယ၊ အနရိယ၊ ဒေဝ၊ မနုဿ၊ ဝိနိပါတိက ပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်မျိုးတွင် တမျိုးမျိုး သော ပုဂ္ဂိုလ်၌ အဝေရာ ဟောန္တု၊ အဗျာပဇ္ဈာ ဟောန္တု၊ အနိယံ ဟောန္တု၊ သုခိအတ္တာနံ ပရိဟရန္တု ဟူသော မေတ္တာလေးပါးနှင့် ပွားလျှင် (မြောက်လျှင်) သြဓိသဖရဏ မေတ္တာ နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးဖြစ်သည်။

၃။ အနောဓိသ ဖရဏမေတ္တာ နှစ်ဆယ်ပါး၊ သြဓိသဖရဏ မေတ္တာ နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး၊ ပေါင်း လေးဆယ့်ရှစ်ပါး ဖြစ်သည်။ ဤ လေးဆယ့်ရှစ်ပါးကို အရပ် ဆယ် မျက်နှာနှင့် ပွားလျှင် (မြောက်လျှင်) ဒိသာ ဖရဏ မေတ္တာ လေးရာ့ရှစ်ဆယ်ပါး ဖြစ်သည်။ (အရပ်ဆယ် မျက်နှာမှာ အရှေ့အရပ်၊ တောင်အရပ်၊ အနောက် အရပ်၊ မြောက် အရပ်၊ အရှေ့တောင်ထောင့် အရပ်၊ အနောက်မြောက် ထောင့်အရပ်၊ အနောက် တောင် ထောင့်အရပ်၊ အရှေ့မြောက် ထောင့်အရပ်၊ အောက် အရပ်၊ အထက်အရပ်တို့ဖြစ်သည်။)

၄။ ထို့ကြောင့် အနောဓိသဖရဏ မေတ္တာနှစ်ဆယ်၊ သြဓိသ ဖရဏ မေတ္တာ နှစ်ဆယ့်ရှစ်၊ ဒိသာဖရဏမေတ္တာ လေးရာ့ ရှစ်ဆယ်၊ စုစုပေါင်း ငါးရာ့နှစ်ဆယ့်ရှစ်သွယ် မေတ္တာ ဖြစ်သည်။

[၇]

ရပ်ပြစ်ရှစ်ပါး

- ၁။ ငရဲ - ချမ်းသာခြင်း အလျှင်း မရှိသော အရပ်။
- ၂။ တိရစ္ဆာန် - မဂ်ဖိုလ်မှ အချည်းနှီး ဖြစ်သော သတ္တဝါ။
- ၃။ ပြိတ္တာ - ချမ်းသာသုခ ကင်းဝေးသော ဘုတ် တစ္ဆေသတ္တဝါ။
- ၄။ အသညဇော - အရူပဘုံ၊ အသညသတ်ဘုံ။
- ၅။ ပစ္စန္ဒရော - ရတနာသုံးပါး မတည်၍ ရိုင်းစိုင်း သူတို့၏ အရပ်။
- ၆။ ဝိကလိန္ဒိယ - ပဋိသန္ဓေ အားဖြင့် ကျိုး၊ ကန်း၊ ဆုံအသော သူအဖြစ်။
- ၇။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ - မှားသော အယူကို ယူသူအဖြစ်။
- ၈။ ဗုဒ္ဓသုညောတိဓဟတုကော - ဘုရားမရှိသော အခါ ကာလ၌ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေရာသူ။

ရန်သူမျိုးငါးပါး

- ၁။ မီး - လောင်ကျွမ်း စေတတ်သော ဓာတ်မျိုး၊
- ၂။ ရေ - သောက်သုံးနိုင်သော အရည်ဓာတ်မျိုး၊
- ၃။ မင်း - ရေမြေကို အစိုးရသော လောကသမုတိနတ်၊
- ၄။ ခိုးသူ - အရှင်မပေးသော သူတပါး၏ ဥစ္စာကို ခိုးယူသူ၊
- ၅။ မချစ်မနှစ်သက်သောသူ - မုန်းတီး၍ ပျက်စီးအောင် ကြံဆောင်သူ။

[လ]

လောကသုံးပါး

- ၁။ သတ္တလောက - လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ စသော သတ္တဝါ အပေါင်း ဟူသော လောက၊
- ၂။ သင်္ခါရလောက - သတ္တဝါ အပေါင်းတို့၌ ပြုပြင်စီရင်ခြင်း လောက၊
- ၃။ သြကာသလောက - တော တောင် ရေ မြေ စသော တည်ရာလောက။

လက္ခဏာရေးသုံးပါး

- ၁။ အနိစ္စလက္ခဏာ -- မမြဲခြင်းလက္ခဏာ၊
- ၂။ ဒုက္ခလက္ခဏာ -- ဆင်းရဲခြင်းလက္ခဏာ၊
- ၃။ အနတ္တလက္ခဏာ -- အစိုးမရခြင်း လက္ခဏာ။

လက္ခဏာယာဉ် သုံးပါးဟူ၍လည်း ဆိုသည်။ မိမိ၏ ခန္ဓာ ကိုယ်တွင် မပြတ်ဆင်ခြင်အပ်သော တရားသုံးပါး။ ဝိပဿနာ ယောဂီ၏ အဓိကလုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။

လောကုတ္တရာ တရားကိုးပါး

မဂ်လေးပါး၊ ဖိုလ်လေးပါး၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပေါင်း ကိုးပါး။

(သောတာပတ္တိမဂ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်၊ အရဟတ္တမဂ်၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်၊ သကဒါဂါမိဖိုလ်၊ အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပေါင်း ကိုးပါး။)

လောကဓံတရားရှစ်ပါး

- ၁။ လာဘော -- ဥစ္စာ ပေါများ၍ တက်ကြွ မှုကြောင့် တုန်လှုပ်ခြင်း။
- ၂။ အလာဘော -- ဥစ္စာ နည်းပါး လျော့ကျ၍ ညှိုးငယ် တုန်လှုပ်ခြင်း။
- ၃။ ယသော -- အခြံအရံများ၍ တက် ကြ မှု ကြောင့် တုန်လှုပ်ခြင်း။

- ၄။ အယသော - အခြံအရံနည်းပါး၍ ညှိုးငယ် တုန်လှုပ်ခြင်း။
- ၅။ နိန္ဒာ - ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခံရ၍ ညှိုးငယ် တုန်လှုပ်ခြင်း။
- ၆။ ပသံသာ - ချီးမွမ်း သြဘာပေး ခံရ၍ တက်ကြွတုန်လှုပ်ခြင်း။
- ၇။ သုခံ - ချမ်းသာ မှုကြောင့် တက်ကြွ တုန်လှုပ်ခြင်း။
- ၈။ ဒုက္ခံ - ဆင်းရဲမှုကြောင့်ညှိုးငယ် တုန်လှုပ်ခြင်း။

[၀]

ဝိပူတ္တိတရားလေးပါး

- ၁။ ဂတိဝိပူတ္တိ - အပါယ်လေးတို့၌ ဖြစ်ခြင်း၊
- ၂။ ဥပဓိဝိပူတ္တိ - ယုတ်ညံ့သော အတ္တဘောကိုရခြင်း၊
- ၃။ ကာလဝိပူတ္တိ - မကောင်းသော မင်း အုပ်စိုးသော ကာလ၌ဖြစ်ခြင်း၊
- ၄။ ပယောဂဝိပူတ္တိ - မကောင်းသော လုံ့လရှိခြင်း။

ဝေဖန်သုံးသပ်ပြီးမှ လက်ခံရန် တရားဆယ်ပါး

- ၁။ ပြောသံကြားကာမျှဖြင့် ဟုတ်မှန်ပြီဟုလက်မခံလေနှင့်ဦး။
- ၂။ အစဉ်အလာဖြစ်သည် ဆိုကာမျှဖြင့် ဟုတ်မှန်ပြီဟု လက်မခံလေနှင့်ဦး။
- ၃။ ဤသို့ဖြစ်ဖူးသည် ဆိုကာမျှဖြင့် ဟုတ်မှန်ပြီဟု လက်မခံလေနှင့်ဦး။
- ၄။ ပိဋကတ်စာပေ အထောက်အထား ခိုင်လုံသည်ဆိုကာမျှဖြင့် ဟုတ်မှန်ပြီဟု လက်မခံလေနှင့်ဦး။
- ၅။ ကြံစည်တွေးတော၍ ရကာမျှဖြင့် ဟုတ်မှန်ပြီဟု လက်မခံလေနှင့်ဦး။
- ၆။ ပုံတူနည်းယူ ရရှိကာမျှဖြင့် ဟုတ်မှန်ပြီဟု လက်မခံလေနှင့်ဦး။
- ၇။ အခြားတနည်း ကြံစည် ရရှိကာမျှဖြင့် ဟုတ်မှန်ပြီဟု လက်မခံလေနှင့်ဦး။
- ၈။ ဤအရာသည်ကား ငါတို့ လက်ခံထားသော ဝါဒနှင့် ကိုက်ညီသဖြင့် ဟုတ်မှန်ပြီဟု လက်မခံလေနှင့်ဦး။
- ၉။ လက်ခံမှတ်သားထိုက်သော တရားဖြစ်သည်ဟူ၍ ဟုတ်မှန်ပြီဟု လက်မခံလေနှင့်ဦး။
- ၁၀။ ငါတို့ ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်သော ပညာရှိ၏ ဩဝါဒဖြစ်သည် ဟူ၍ ဟုတ်မှန်ပြီဟု လက်မခံလေနှင့်ဦး။

[ကာလာမအမျိုးသားတို့အားဟောကြားသော တရား ၁၀ပါး]

[သ]

သစ္စာလေးပါး

- ၁။ ဒုက္ခသစ္စာ - ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးတို့သည် ဖြစ်ပျက်သော တရားမျှသာဟု သိ၍ အိုနာသေဘေးမှ မလွတ်ခြင်းဟု ပိုင်းခြား သိခြင်းကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာ မည်သည်။
- ၂။ သမုဒယသစ္စာ - ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ် နှစ်ပါးတို့ကို ဒုက္ခဟူ၍ မသိ။ လိုချင် တပ်မက်မှု တဏှာအစွဲအလမ်းကြောင့် သမုဒယသစ္စာ မည်သည်။
- ၃။ နိရောဓသစ္စာ - သမုဒယကို ပယ်၍ ဒုက္ခဟု ပိုင်းခြား သိလျက် ထိုသမုဒယတို့မှ ချုပ်ငြိမ်းရာကြောင့် နိရောဓသစ္စာ မည်သည်။
- ၄။ မဂ္ဂသစ္စာ - သမုဒယကို ပယ်၍ ဒုက္ခကို ပိုင်းခြား သိလျက် နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက် ပြုရန် အားထုတ်မှုနှင့် အမှန် သိမြင်ခြင်းကြောင့် မဂ္ဂသစ္စာမည်သည်။

သစ္စာလေးပါးတရားကို မြတ်စွာ ဘုရားသည် ဓမ္မစကြာ သုတ်တော်တွင် ဟောတော်မူသည်။

သိက္ခာသုံးပါး

- ၁။ သီလ သိက္ခာ၊
- ၂။ သမာဓိ သိက္ခာ၊
- ၃။ ပညာ သိက္ခာ။

သိက္ခာသုံးပါးတရားကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက် ကျင့်ကြံ အားထုတ် ခြင်းဖြင့် လောကီချမ်းသာ၏ အထွတ် အထိပ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်ပါသည်။

သိက္ခာသုံးပါးတရားကို ထူးကဲမြဲမြံစွာ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက် ကျင့်ကြံ အားထုတ်ခြင်းဖြင့် လောကုတ္တရာ ချမ်းသာ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို ကျော်အမှန် ရောက်ရှိနိုင်ပါသည်။

သရဏဂုံသုံးပါး

- ၁။ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ - ဗုဒ္ဓသရဏဂုံတော်၊
- ၂။ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ - ဓမ္မသရဏဂုံတော်၊
- ၃။ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ - သံဃာသရဏဂုံတော်။

သီလ မဆောက်တည်မီ (သီလဆောက်တည်အံ့ ဆဲဆဲတိုင်) မိမိသည် သရဏဂုံသုံးပါးတို့ကို ယုံကြည်ကိုးကွယ် ဆည်းကပ် ပါ၏ဟု ဦးစွာခံယူရပါသည်။

သည်းခံခြင်းအကျိုးငါးပါး

- ၁။ လူ့အများ ချစ်ခင်ခြင်း၊
- ၂။ ရန်ပြေငြိမ်းခြင်း၊
- ၃။ အပြစ်ဒေါသ နည်းပါးခြင်း၊
- ၄။ မတွေ့မဝေ သေရခြင်း၊
- ၅။ ကောင်းသောသူဂတိဘဝသို့ ရောက်ရခြင်း။

သီလငါးပါး

- ၁။ ပါဏာတိပါတာ - သူ၏ အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၂။ အဒိန္နာဒါနာ - သူ၏ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ - သူ၏မယားကို ပြစ်မှား ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၄။ မုသာဝါဒါ - လိမ်လည် ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၅။ သုရာမေရယမဇ္ဇိပမာဒဋ္ဌာနာ - သေရည်သေရက် သောက်စားခြင်းမှ ရှောင် ကြဉ် ခြင်း။

ဤငါးပါးကို မပြုမလုပ်ရ၊ ရှောင်ကြဉ်ရမည်ဟု တားမြစ် ထားသောကြောင့် ဝါရိတ္တသီလ ငါးပါးမည်သည်။

သီလရှစ်ပါး

- ၁။ ပါဏာတိပါတာ - သူ၏ အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။
- ၂။ အဒိန္နာဒါနာ - သူ၏ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။
- ၃။ အဗြဟ္မစရိယာ - မမြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။
- ၄။ မုသာဝါဒါ - လိမ်လည် ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။
- ၅။ သုရာမေရယ မဇ္ဇိပမာဒဋ္ဌာနာ - သေရည်သေရက် သောက်စားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။
- ၆။ ဝိကာလဘောဇနာ - နေလွဲ သော အခါ၌ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် စားသောက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။
- ၇။ နစ္စ၊ ဂီတ၊ ဝါဒိတ၊ ဝိသုကာ၊ ဒဿန၊ မာလာဂန္ဓ၊ ဝိလေပန၊ ဓာရဏ၊ မဏ္ဍန၊ ဝိဘူသနဋ္ဌာနာ - ကခြင်း၊ သီဆိုခြင်း၊ တီးမှုတ်ခြင်း၊ ကြည့်ရှု နားထောင်ခြင်း၊ ပန်းပန်ခြင်း၊ နံ့သာလိမ်းခြင်း၊ နံ့သာ ပျောင်းတို့ဖြင့် အတင့် အတယ် ပြုလုပ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။

၈။ ဥစ္စာသယန မဟာသယနာ - မြင့်သော နေရာ၊ မြတ်သော
 နေရာတို့၌ အိပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း
 တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။
 လူသားတို့ ကျင့်သုံးအပ်သော သီလရှစ်ပါး၊ (စာရိတ္တ သီလ
 ရှစ်ပါး)။

သီလဆယ်ပါး

- ၁။ ပါဏာတိပါတာ - သူ၏ အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ
 ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၂။ အဒိန္နာဒါနာ - သူ၏ ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ
 ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၃။ အဗြဟ္မစရိယာ - မမြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်
 ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၄။ မုသာဝါဒါ - လိမ်လည် ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်
 ကြဉ်ခြင်း၊
- ၅။ သုရာမေရယ မဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ - သေရည်သေရက် သောက်
 စားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၆။ ဝိကာလဘောဇနာ - နေလှဲသော အခါ၌ ခဲဖွယ်
 ဘောဇဉ် စားသောက်ခြင်းမှ
 ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၇။ နစ္စ၊ ဂီတ၊ ဝါဒီတ၊ - ကခြင်း၊ သီဆိုခြင်း၊ တီးမှုတ်
 ဝိသုကာ၊ ဒဿနာ - ခြင်း၊ နားထောင်ခြင်းမှ ရှောင်
 ကြဉ်ခြင်း၊

၈။ မာလဂန္ဓ၊ ဝိလေပန၊ ဓာရဏ၊ မဏ္ဍန၊ ဝိဘူသနဋ္ဌာနာ—
ပန်းပန်ခြင်း၊ နံ့သာလိမ်းခြင်း၊
နံ့သာ ပျောင်းတို့ဖြင့် အတင်
အတယ် ပြုလုပ်ခြင်းမှ ရှောင်
ကြဉ်ခြင်း။

၉။ ဥစ္စာသယန မဟာသယနာ— မြင့်သောနေရာ၊ မြတ်သော
နေရာတို့၌ အိပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်းမှ
ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။

၁၀။ ဇာတရူပ ရဇတပဋိဂ္ဂဟဏာ— ရှေ့ ငွေ့ ကိုင်ခြင်း၊ လက်ခံ
ရယူ သာယာ ခြင်းတို့မှ ရှောင်
ကြဉ်ခြင်း။

လူသားတို့ ကျင့်အပ်သော ဆယ်ပါးသီလ (စာရိတ္တ သီလ
ဆယ်ပါး)။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငါးပါး

၁။ ရုပ်ကို ငါ့ဟု စွဲလမ်းခြင်း၊

၂။ ဝေဒနာကို ငါ့ဟု စွဲလမ်းခြင်း၊

၃။ သညာကို ငါ့ဟု စွဲလမ်းခြင်း၊

၄။ သင်္ခါရကို ငါ့ဟု စွဲလမ်းခြင်း၊

၅။ ဝိညာဉ်ကို ငါ့ဟု စွဲလမ်းခြင်း။

ငါ (အတ္တ) စွဲလမ်းခြင်းကို ပယ်ဖြတ်အပ်သော တရား
ငါးပါး။

သေခြင်း လေးပါး

- ၁။ အာယုက္ခယမရဏ - အသက်ကုန်၍ သေခြင်း၊
- ၂။ ကမ္မက္ခယမရဏ - ကံကုန်၍ သေခြင်း၊
- ၃။ ဥဘယက္ခယမရဏ - ကံအသက် နှစ်ပါးကုန်၍သေခြင်း။
- ၄။ ဥပစ္ဆေဒကမရဏ - ကပ်ဖြတ်၍ သေခြင်း

သာသနာသုံးပါး (သာသနာသုံးရပ်)

- ၁။ ပရိယတ္တိသာသနာ - ဗုဒ္ဓ၏ တရား ဓမ္မကို သင်အံ့လေ့ ကျက်ခြင်း၊
- ၂။ ပဋိပတ္တိသာသနာ - တရား ဓမ္မကို မှန်ကန်စွာ သိ၍ ကျင့်ကြံ အားထုတ်ခြင်း၊
- ၃။ ပဋိဝေဓသာသနာ - ကျင့်ကြံ အားထုတ်သဖြင့် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း။

[အ]

အပါယ်လေးပါး

- ၁။ ငရဲ - ချမ်းသာမှု ကင်းဝေး၍ မီးတောက် မီးလျှံ လောင်ကျွမ်း၍ ဓားစက်၊ လှံစက် တို့ဖြင့် အနှိပ်စက် အညှဉ်းဆဲ ခံနေရ သော ဘဝ။
- ၂။ တိရစ္ဆာန် - မဂ်ဖိုလ်နှင့် ဖိလာ ဆန့်ကျင်၍ စား-အိပ်-မေထုန်မှီဝဲခြင်းဖြင့် အသက်ရှင်နေသော ဘဝ။
- ၃။ ပြိတ္တာ - ချမ်းသာ သူခမ္ဘာ ကင်းဝေးသော-ဘုတ်တစ္ဆေ မြေဘုတ်တို့၏ ဘဝ။
- ၄။ အသုရကာယ် - နေ့စံ၊ ညခံ၊ ညစံ နေ့ခံဟု ဆိုအပ်သော ပျော်ရွှင် မှူးတူးခြင်း ကင်းဝေးသော ဘဝ။

အောင်မြင်ကြောင်း လေးပါး

- ၁။ သစ္စာ - တည်ကြည် ပြောဆိုမတ်ခြင်း။
- ၂။ ပညာ - ဉာဏ်ပညာ အမြော်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။
- ၃။ ဝီရိယ - ဇွဲလုံ့လဖြင့် ကြိုးစား အားထုတ်ခြင်း။
- ၄။ စာဂ - ပေးကမ်း စွန့်ကြဲခြင်း။

အနန္တော အနန္တ ငါးပါး

- ၁။ ဗုဒ္ဓ - ဘုရား မြတ်စွာ၊
- ၂။ ဓမ္မ - တရားတော်မြတ်၊
- ၃။ သံဃ - သံဃာတော်မြတ်၊
- ၄။ မာတာပိတု - မိဘ၊
- ၅။ အာစရိယ - ဆရာ။

အနန္တ ကျေးဇူးရှင် ငါးပါး

- ၁။ ပဗ္ဗဇိတ ရှင်သာမဏေ ဘဝသို့ ချီးမြှင့်ပေးသော ဆရာ၊
- ၂။ ဘုရားရှင် တရားတော်ကို ဟောပြောပြသပေးသော ဆရာ၊
- ၃။ မြင့်မြတ်သော ရဟန်းဘဝသို့ မြှင့်တင်ပေးသော ကမ္မဝါဆရာ၊
- ၄။ သကဒါဂါမိမဂ်ကို ရအောင် နည်းပေး လမ်းပြ အားထုတ်စေသော ဆရာ၊
- ၅။ အနာဂါမိမဂ်ကို ရအောင် နည်းပေး လမ်းပြ အားထုတ်စေသော ဆရာ။

အောင်ခြင်း ရှစ်ပါး

- ၁။ မာရ်နတ်သားကို-အောင်မြင်တော် မူခြင်း၊
- ၂။ အာဠာဝကဘီလူးကို-အောင်မြင်တော် မူခြင်း၊
- ၃။ နာဠာဂီရိဆင်ကို-အောင်မြင်တော် မူခြင်း၊
- ၄။ အင်္ဂုလိမာလကို-အောင်မြင်တော် မူခြင်း။
- ၅။ စိဉ္စမာဏမိန်းမယုတ်ကို-အောင်မြင်တော် မူခြင်း၊
- ၆။ သစ္စကပရိဗိုဇ်ကို-အောင်မြင်တော် မူခြင်း။
- ၇။ နန္ဒောပနန္ဒနဂါးကို-အောင်မြင်တော် မူခြင်း။
- ၈။ မဟာဗြဟ္မာကို အောင်တော်မူခြင်း၊

မြတ်စွာဘုရား၏ အောင်ခြင်း ရှစ်ပါး။

အဓိပတိ လေးပါး

- ၁။ ဆန္ဒာဓိပတိ - အလို့ဆန္ဒ လှန်ကဲ စွာဖြင့် လှမ်းမိုး အုပ်ချုပ်နိုင်သော တရား၊
- ၂။ ဝီရိယာ ဓိပတိ - ဇုံ့ လုံ့လ လှန်ကဲ စွာဖြင့် လှမ်းမိုး အုပ်ချုပ်နိုင်သော တရား၊
- ၃။ စိတ္တာ ဓိပတိ - စိတ်ထက်သန်စွာဖြင့် လှမ်းမိုးအုပ်ချုပ် နိုင်သော တရား၊
- ၄။ ဝိမံသာ ဓိပတိ - ပညာဉာဏ် လှန်ကဲစွာဖြင့် လှမ်းမိုး အုပ်ချုပ်နိုင်သောတရား။

ဤအဓိပတိတရား လေးပါးတွင် တပါးပါးက အဓိပတိ အကြီးအချုပ် လှမ်းမိုး စိုးပိုင်နေသော အခါ ကျန်သုံးပါးမှာ နောက်လိုက်မျှသာ ဖြစ်ရ၏။

အာသဝေါတရားလေးပါး

- ၁။ ကာမာသဝ - ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌ တပ်မက် ယုံစိုးနေမှု၊
- ၂။ ဘဝါသဝ - ဘဝကို နှစ်သက်တပ်မက်ယုံစိုးနေမှု၊
- ၃။ ဒိဋ္ဌာသဝ - မိမိကိုယ်ကို အတ္တ ဟု-ငါ့ကိုယ်ဟု ယုံစိုးနေမှု၊
- ၄။ အဝိဇ္ဇာသဝ - အမှိုက် အမှောင် တရား (မသိမှု တရား) ယုံစိုးနေမှု။

အနုသယခုနစ်ပါး

- ၁။ ကာမရာဂါနုသယ - ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်၌ တပ်မက်သောတရား အစဉ်ကိန်းနေမှု။
- ၂။ ဘဝရာဂါနုသယ - ဘဝကို နှစ်သက် တပ်မက်သောတရား အစဉ်ကိန်းနေမှု။
- ၃။ ပဋိဃာနုသယ - ပြစ်မှား လိုသော တရား အစဉ်ကိန်းနေမှု။
- ၄။ မာနာနုသယ - ထောင်လွှားလိုသောတရား အစဉ်ကိန်းနေမှု။
- ၅။ ဒိဋ္ဌာနုသယ - ငါ့ကိုယ်ဟုယူစွဲသောတရား အစဉ်ကိန်းနေမှု။
- ၆။ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ - ယုံမှားတတ်သော တရား အစဉ်ကိန်းနေမှု။
- ၇။ အဝိဇ္ဇာနုသယ - အမှိုက် အမှောင် တရား (မသိမှု တရား) အစဉ်ကိန်းနေမှု။

သတ္တဝါတို့ သန္တာန်၌ အစဉ်ကိန်းနေသည်ဟု ဆိုသော်လည်း အမြဲထာဝရတည်ရှိနေသည် မဟုတ်။ လျှောက်ပတ်စွာအကြောင်း တိုက်ဆိုင် လာသည့်အခါ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သော သဘောဟု သိပါ။

အဘိညာဉ် ငါးပါး၊ ခြောက်ပါး

- ၁။ ဣဒ္ဓိဝိမ အဘိညာဉ် - တန်ခိုး အ မျိုး မျိုး ဖန် ဆင်း နိုင်သောဉာဏ်။
- ၂။ ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ် - နတ်တို့၏ နားကဲ့သို့ ဝေးသော အသံ၊ တိုးသော အသံ တို့ကို ကြားနိုင်သောဉာဏ်။
- ၃။ ပရစိတ္တဝိဇာနန အဘိညာဉ် - သူတပါး၏စိတ်ကို သိနိုင်သော ဉာဏ်။
- ၄။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဉ် - ရှေးရှေးဘဝတို့၌ ဖြစ်ခဲ့သမျှကို ပြန်ပြောင်းအောက်မေ့နိုင်သော ဉာဏ်။
- ၅။ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ် - နတ်မျက်စိ ကဲ့သို့ ဝေး သော အဆင်း၊ သေးငယ်သောအဆင်း တို့ကို မြင်နိုင်သောဉာဏ်။

အဘိညာဉ်ခြောက်ပါးဟူရာ၌ ၎င်းငါးပါးတွင်အာသဝက္ခယ ဉာဏ်၊ (အာသဝက္ခယ အဘိညာဉ်) အာသဝေါ တရားတို့ကို ကုန်ခန်းစေနိုင်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ထည့်လျှင် အဘိညာဉ် ခြောက်ပါးဖြစ်၏။

ဗုဒ္ဓဘာသာ အခြေခံမှတ်စု လက်စွဲကျမ်း

- သင်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဟု အမည်ခံလျှင် 'ဤလက်စွဲကျမ်း
ငယ်ကို' ကိုယ်နှင့်ထက်ကြပ်မကွာ ဆောင်ထားပါလေ။
- သင်သည် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ (ပရိယတ္တိ သာသနာ၊
ပဋိပတ္တိသာသနာ၊ ပဋိဝေဓသာသနာ) သာသနာသုံးရပ်ကို
သင်ကြား လေ့လာ ခြင်း၊ အားထုတ်ခြင်း၊ ပွားများခြင်း
ပြုလုပ်လျှင် ဤလက်စွဲကျမ်းငယ်သည် သင့်အား များစွာ
အထောက် အကူပြုပါမည်။
- သင်သည် တရားနာယူခြင်း၊ တရားဆွေးနွေးခြင်း၊ တရား
ဟောခြင်း ပြုလုပ်ရာတွင် ဤလက်စွဲကျမ်းငယ်သည် သင့်
အား များစွာအထောက်အကူပြုပါမည်။
- ဤလက်စွဲကျမ်းငယ်သည် သင်၏ မိသားစုအား မကောင်း
မြစ်တား၊ ကောင်းရာညွှန်ပို့ နေသော အနီးကပ် ဆရာ
တဆူပမာ များစွာ ကျေးဇူးကြီးမားမည် ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ အခြေခံ မှတ်စုလက်စွဲ 'အဆင့်မြင့်'
ဒုတိယတွဲ ဆက်လက် ထွက်ပါမည်။